

Agroekologia - odpowiedź na wyzwania kobiet na wsi

Rolnictwo i systemy żywnościowe w Europie stoją obecnie przed ogromnymi wyzwaniami. To globalny problem, który dotyczy każdego i każdej z nas. Szansą na uzdrowienie systemu jest agroekologia.

Na skutek zmian klimatycznych uprawa staje się trudna do zaplanowania: susze, ulewne deszcze i późne przymrozki niszczą plony, a w efekcie ceny żywności stale rosną.

Intensywne rolnictwo monokulturowe oraz stosowanie nawozów chemicznych i pestycydów przyczyniają się do utraty bioróżnorodności, degradacji gleb i pogorszenia warunków ekologicznych.

Przemysłowa produkcja i transport żywności odpowiadają za prawie 20% emisji gazów cieplarnianych.

Zawód rolnika i rolniczki nie cieszy się należyтым szacunkiem, choć to właśnie od nich zależy przyszłość nasza i naszych dzieci.

Na wsiach brakuje rąk do pracy, ponieważ społeczeństwo starzeje się i nie ma młodych ludzi chętnych do przejęcia gospodarstw rodzinnych, którym coraz trudniej konkurować z koncernami.

Na rynku dominują duże sieci handlowe, których oferta jest prawie identyczna. W efekcie rodzime odmiany roślin, tradycyjne rasy zwierząt hodowlanych i wiejskie dziedzictwo kulinarne zanikają, a wraz z nimi charakter wsi.

To problemy, które dotyczą wszystkich rolników.

Kobiety muszą jednak mierzyć się z dodatkowymi barierami.

Wg Eurostatu w 2020 roku kobiety zarządzały co trzecim gospodarstwem rolnym w UE, a średnia wielkość gospodarstwa prowadzonego przez kobietę nie przekraczała 10 ha.

Tymczasem system dopłat rolniczych faworyzuje duże gospodarstwa i skupia się na ich efektywności kosztem walorów ekologicznych i ochrony bioróżnorodności.

Jak wygląda codzienność rolniczek?

- **Dyskryminacja ze względu na płeć**, krzywdzące stereotypy (np. kobiety nie powinny obsługiwać maszyn rolniczych)
- **Nierówny podział obowiązków** domowych – oprócz pracy rolniczej, to często na kobiety spada odpowiedzialność za opiekę nad dziećmi i/lub starszymi
- **Brak reprezentacji kobiet** w instytucjach i organizacjach rolniczych
- **Niestabilne zarobki**
- **Brak ciekawej i adekwatnej oferty szkoleń** zawodowych
- **Tradycyjne podejście do kwestii dziedziczenia** gospodarstw (w pierwszej kolejności brani pod uwagę synowie, nie córki)
- **Brak odpowiedniego wsparcia** ze strony państwa czy samorządów lokalnych

Sektor rolniczy jest zdominowany przez mężczyzn. To oni mają łatwiejszy dostęp do edukacji zawodowej i częściej pełnią funkcje zarządcze. Kobiety wykonują więcej zróżnicowanych zadań związanych np. ze sprzedażą produktów czy administracją, ale praca ta jest niedoceniana. Kobietom znacznie trudniej jest też pogodzić życie rodzinne z pracą w rolnictwie.

Hodowczyni owiec i serowarka ze Słowacji

“

Próg wejścia do zawodu rolnika jest bardzo wysoki i związany z dużymi kosztami – na zakup ziemi, sprzętu itp. Dla młodej kobiety, która nie pochodzi z rodziny rolniczej i chciałaby pracować w tym zawodzie, jest to nie lada wyzwanie. Koszty, duża biurokracja, dominacja mężczyzn i konkurencja w postaci ogromnych agroholdingów mogą skutecznie zniechęcić do pracy w rolnictwie.

Właścicielka winiarni z Polski

Pomimo licznych wyzwań, to właśnie kobiety są najczęściej inicjatorkami zmian, które wspierają środowisko, regenerują glebę i stawiają w centralnym miejscu potrzeby społeczności lokalnych.

Kobiety są generalnie bardziej wrażliwe na kwestie społeczne i dotyczące zrównoważonego rozwoju, często czują większą odpowiedzialność i starają się być inicjatorkami zmian, stojąc za różnymi inicjatywami żywnościowymi. Jednak brakuje im odpowiedniego wsparcia, rozwoju i pewności siebie. Kobiety nie mają wystarczająco silnego głosu.

Rolniczka z Czech

Agroekologia - szansa na uzdrowienie systemu

W tym kontekście potrzeba nam kompleksowych rozwiązań w rolnictwie, które nie tylko pomogą chronić środowisko naturalne, ale także będą uwzględniać prawa mieszkańców wsi – w szczególności kobiet.

Jednym z takich rozwiązań jest AGROEKOLOGIA, która przywraca zrównoważony model rolnictwa, wspiera bioróżnorodność i poprawia sytuację rolników i rolniczek.

Agroekologia proponuje plan działania, który pozwoli nam wspólnie stawić czoła współczesnym wyzwaniom, z jakimi mierzy się globalny system żywności. Każde indywidualne działanie i nasze codzienne wybory mają znaczenie dla promocji agroekologii!

11 zasad agroekologii *

1. Stosowane metody, techniki produkcji i podejścia powinny być dostosowane do lokalnych uwarunkowań.
2. Agroekologia wspiera praktyki produkcyjne oparte na zasadach ekologii i zachowania bioróżnorodności.
3. Lokalne społeczności mają prawo do zachowania materialnych i duchowych związków z zamieszkiwanymi przez siebie ziemiami.
4. Agroekologia szanuje prawo dostępu do terytoriów wspólnych i wspiera lokalne prawo, które je reguluje.
5. Agroekologia wspiera horyzontalną i różnorodną w formy wymianę wiedzy oraz edukację międzypokoleniową.
6. Duchowe połączenie z ziemią – agroekologia nie zgadza się na przekształcanie w towar jakiegokolwiek formy życia.
7. Solidarność i wspólne działanie – rodziny, społeczności, kolektywy, organizacje i ruchy społeczne są żyzną glebą, na której rozkwita agroekologia.
8. Autonomia i sprawiedliwość – agroekologia wyklucza kontrolę globalnych rynków i promuje krótkie łańcuchy dystrybucji żywności oraz przejrzyste relacje między producentami a konsumentami.
9. Agroekologia daje głos jednostkom i wspiera zmianę ustawodawstwa wspierającego ich prawa.
10. Równa władza i wynagrodzenie dla wszystkich płci – kobiety i ich wiedza, wartości, wizje i przywództwo mają kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju. Agroekologia dąży do równej dystrybucji władzy, zadań, decyzji i wynagrodzenia.
11. Szanse dla młodych ludzi na wsi – ludzie młodzi stanowią jedną z głównych społecznych podstaw rozwoju agroekologii.

* na podstawie Deklaracji Międzynarodowego Forum na rzecz Agroekologii przyjętego przez ruch Nyéléni, Mali, 27 lutego 2015 – [link](#)

Przyszłość to agroekologia – razem możemy zbudować system żywnościowy, który wspiera ludzi, planetę i kulturę!

Jakie są nasze postulaty?

- 1. Promowanie krótkich łańcuchów dostaw i żywności produkowanej lokalnie oraz wzmacnianie więzi między rolnikami i konsumentami** – m.in. poprzez promocję lokalnych targowisk, spółdzielni spożywczych i Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność (RWS);
- 2. Więcej wsparcia dla mniejszych gospodarstw rodzinnych i prowadzonych przez kobiety** – m.in. uproszczenie przepisów dot. prowadzenia gospodarstw czy umożliwienie rolnikom zachowywanie i dzielenie się nasionami tradycyjnych odmian roślin;
- 3. Wzmacnianie głosu i pozycji rolniczek** – m.in. poprzez specjalne programy wsparcia, obecność kobiet w zarządach organizacjach rolniczych czy zwiększenie świadomości społecznej na temat sukcesów osiągniętych przez kobiety w rolnictwie;
- 4. Ochrona bioróżnorodności i stosowanie zrównoważonych metod rolniczych** – m.in. poprzez ograniczenie stosowania szkodliwych pestycydów i chemicznych środków ochrony roślin, zapewnienie zrównoważonej gospodarki wodnej i obiegu składników odżywczych w gospodarstwach rolnych, a także zachowanie tradycyjnych odmian roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich;
- 5. Zachęcenie władz lokalnych do promocji lokalnego rolnictwa** – m.in. przez tworzenie prawa wspierającego rolników, lokalny handel, a nie korporacje oraz zaopatrywanie szkół, szpitali i instytucji publicznych w żywność pochodzącą lokalnie;
- 6. Celebrowanie tradycji wiejskich i dziedzictwa kulinarnego** poprzez festiwale, lokalne święta i inicjatywy społeczno-kulturalne;
- 7. Promocja rolnictwa wśród młodzieży** jako zawodu ważnego, innowacyjnego i przyszłościowego.

